

STIMULERINGSREGELING OPEN EN ONLINE ONDERWIJS 2018-2022

OPEN LEERMATERIALEN 2018

OPEN LEERMATERIALEN 2018

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap stelt subsidie beschikbaar voor onderwijsinstellingen die hun onderwijs willen vernieuwen met ICT. Dit biedt instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid te experimenteren met open en online onderwijs. De stimuleringsregeling bestaat uit twee pijlers: online onderwijs en open leermaterialen. Deze flyer bevat alle praktische informatie voor instellingen die een projectvoorstel willen indienen voor de pijler Open leermaterialen.

Gebruik van open leer materiaal noodzakelijk

Online en blended onderwijs wordt steeds vaker ingezet en dit vraagt om meer en kwalitatief goed online leer materiaal. Bovendien hebben onderwijsinstellingen de ambitie om onderwijs aan te bieden dat aansluit bij de leerbehoeften van de individuele student. Een grote collectie met een diversiteit aan open leer materialen draagt daaraan bij.

Open leer materiaal is materiaal dat openbaar, op een via internet toegankelijke locatie, beschikbaar is onder een open licentie en dat (her)gebruik toestaat. Om materiaal betaalbaar aan te bieden aan een brede groep van docenten en studenten is, naast het gebruik van leer materiaal met auteursrechten, het gebruik van open leer materiaal noodzakelijk.

De stimuleringsregeling richt zich op het delen, hergebruiken en zo nodig ontwikkelen van open leer materialen binnen community's van vakdocenten. Het biedt een kans voor docenten om aan de slag te gaan met kwalitatief goed digitaal materiaal. Door samenwerking kunnen docenten die kwaliteit verhogen en hun tijd efficiënter gebruiken. Ook kan het de kosten voor de instelling verminderen.

Doel

Het doel van dit onderdeel van de stimuleringsregeling is om te experimenteren met hergebruik van bestaande en open leer materialen. Daarbij willen we de samenwerking tussen instellingen stimuleren om gezamenlijk kwalitatief hoogwaardige collecties van open leer materialen op te bouwen en te gebruiken. Het gaat om open leer materialen die vrij toegankelijk zijn voor alle docenten en andere belangstellenden, kant-en-klaar, of na aanpassing aan de eigen context. Met name leer materialen voor basisvakken als wiskunde of taalbeheersing, kunnen in veel onderwijsinstellingen hergebruikt en toegepast worden.

STIMULERINGSREGELING OPEN EN ONLINE ONDERWIJS: ONLINE ONDERWIJS EN OPEN LEERMATERIALEN

Met de stimuleringsregeling Open en online onderwijs 2018-2022 onderstreept de minister het belang en de potentie van open en online onderwijs. De minister daagt instellingen uit hun onderwijs te verbeteren door te experimenteren met verschillende vormen van open en online onderwijs. De regeling kent twee doelstellingen:

- **Stimuleren van online onderwijs**, waarbij instellingen studenten beter en flexibeler onderwijs aanbieden door online onderwijs-elementen te introduceren.

- **Stimuleren van gebruik open leer materialen**, waarbij vakdocenten in community's materialen delen, hergebruiken en doorontwikkelen om studenten een ruime keuze aan goed leer materiaal te bieden.

Meer informatie over de pijler Online onderwijs is te vinden op www.surf.nl/stimuleringsregeling/online-onderwijs

Juriaan van Kan - beleidsmedewerker ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

“Minister Bussemaker kondigde het in haar speech tijdens Dé Onderwijsdagen al aan: we verruimen het budget voor de stimuleringsregeling open en online onderwijs. Gezien de grote interesse in eerdere jaren is dit goed nieuws. We hebben de stimuleringsregeling daarnaast op een aantal punten aangepast. Naast het innoveren van online onderwijs, krijgt het delen en juist ook het hergebruiken van open leermaterialen extra aandacht. Vakcommunity's kunnen een gezamenlijk projectvoorstel indienen waarin ze open leermaterialen hergebruiken.”

Christien Bok - programmamanager Onderwijsinnovatie met ICT bij SURF

“Studenten willen graag dat hun leermateriaal online beschikbaar is. Er komt steeds meer materiaal beschikbaar op de markt, maar docenten ontwikkelen ook hun eigen materiaal. Echt goed online leermateriaal ontwikkelen is tijdrovend en duur. Als docenten daarin samen optrekken, kunnen zij een uitstekend alternatief bieden voor materiaal uit de markt. Er is, nationaal en internationaal, al heel veel open materiaal beschikbaar. Het is de kunst om gezamenlijk te besluiten welk materiaal passend en van hoge kwaliteit is, en hoe dat materiaal in het eigen onderwijs gebruikt kan worden. We hopen dat met deze stimuleringsregeling groepen docenten echt het verschil gaan maken binnen hun vakgebied.”

Rol voor vakcommunity's

Vakcommunity's hebben een sleutelrol bij het effectief delen en hergebruiken van leermaterialen. Een vakcommunity is een groep van docenten van verschillende onderwijsinstellingen die op hetzelfde vakgebied, domein of discipline werkzaam zijn en zich rondom de gedeelde inhoudelijke expertise in enige vorm georganiseerd hebben. Dit kunnen bijvoorbeeld bestaande vakverenigingen of instellingsoverstijgende consortia op een bepaald vakgebied zijn.

Vakdocenten van verschillende instellingen kunnen de kwaliteit van bestaand materiaal goed beoordelen, en gezamenlijk een relevante collectie samenstellen en onderhouden, waar nodig aangevuld met gezamenlijk ontwikkeld nieuw open materiaal. Materiaal dat in samenwerking aangepast of ontwikkeld wordt krijgt een kwaliteitsimpuls door feedback van en discussies met collega's. Zo kan het materiaal continu verbeterd worden. Hergebruik van materiaal dat door anderen is ontwikkeld, kan er tevens voor zorgen dat de ontwikkeltijd voor docenten vermindert.

Rob Fastenau - kwartiermaker Open & Verbonden leermaterialen

“Het initiatief om open leermaterialen in te zetten in de onderwijspraktijk ligt niet alleen bij de docent, er moet ook een breed gedragen visie binnen de instelling zijn. Delen en hergebruiken van open leermaterialen staat niet op zichzelf, het moet aansluiten bij andere beleidsvraagstukken zoals blended learning en internationalisering. Betrek dus anderen - beleidsmakers, de bibliotheek, bestuurders - binnen je instelling wanneer je aan de slag gaat met open delen en hergebruiken van leermaterialen.”

PRAKTISCHE INFORMATIE

Voor wie

Nederlandse instellingen voor hoger onderwijs (zowel bekostigd als niet-bekostigd) die geaccrediteerd onderwijs¹ aanbieden, mogen een projectvoorstel indienen. Om te zorgen voor een brede relevantie van de projectresultaten wordt de aanvraag ingediend door minimaal twee verschillende hogeronderwijsinstellingen. Om een duurzaam resultaat te bewerkstelligen, moet in het projectvoorstel een samenwerking met vakcommunity of vakvereniging worden beschreven.

Voorwaarden

SURF en het ministerie van OCW willen instellingen stimuleren om projectvoorstellen in te dienen die gericht zijn op langere termijn gezamenlijk delen, hergebruiken en (door-)ontwikkelen van open leer materiaal dat wordt benut in geaccrediteerde opleidingen. De leermaterialen moeten binnen de projectperiode minimaal één keer worden toegepast in het onderwijs van de bij het project betrokken hogeronderwijsinstellingen. In het projectvoorstel moet aannemelijk gemaakt worden dat ook na de projectperiode het open leer materiaal gebruikt blijft worden. Voorstellen moeten door minimaal twee hogeronderwijsinstellingen gezamenlijk worden ingediend.

Het leer materiaal dat in het kader van deze stimuleringsregeling (door)ontwikkeld wordt, moet open toegankelijk en vindbaar zijn:

- **Het leer materiaal is vrij beschikbaar voor (her)gebruik.** Het kopiëren, bewerken en verspreiden van het materiaal is onder voorwaarden toegestaan door het gebruik van een open licentie (zie [Creative Commons](#)). Het gebruik van een licentie met de toevoeging ‘geen afgeleide werken’ moet voor het in aanmerking komen voor deze stimuleringsregeling overtuigend beargumenteerd worden.
- **Het leer materiaal bevat relevante metadata, zodat het vindbaar wordt voor andere gebruikers.** Er wordt voldaan aan (inter)nationale standaarden voor het vrij uitwisselen van data, bij voorkeur [NL-LOM](#) of [IEEE-LOM](#).
- **Het leer materiaal wordt op een openbaar via internet toegankelijke locatie gepubliceerd en kan zonder tussenkomst van anderen worden geraadpleegd.** Een login voor identificatie-doelen is toegestaan. De content moet altijd vrij geraadpleegd kunnen worden zonder dat een bepaald technisch platform vereist is. De materialen moeten nog minimaal vier jaar vrij beschikbaar blijven na het afronden van het project. De locatie waar het materiaal staat opgeslagen kan geharvest worden volgens het [OAI-PMH protocol](#).

¹ Geaccrediteerde opleidingen zijn opgenomen in het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO).

Opslagomgeving leermaterialen

Projecten mogen zelf een passende opslagomgeving kiezen. SURF tipt twee opties. [SURFsharekit](#), een repositorydienst van SURF, wordt gratis beschikbaar gesteld aan de projecten van deze regeling. Een andere goede en gratis mogelijkheid is [Wikiwijs](#). Wikiwijs biedt, naast opslag van open leermaterialen, een ontwikkelomgeving waarin gebruikers gezamenlijk materialen kunnen ontwikkelen, delen en beoordelen. Ongeacht de keuze van de projecten voor een repositorydienst zorgt SURF dat de eindresultaten van de projecten ook via SURFsharekit vindbaar zijn.

RANDVOORWAARDEN

Nadruk op ontsluiting en hergebruik

Nationaal en internationaal is er veel open leer materiaal beschikbaar. De stimuleringsregeling is daarom primair bedoeld voor de aanpassing en ontsluiting van reeds bestaande leermaterialen. Alleen als overtuigend wordt aangetoond dat er onvoldoende relevant materiaal van voldoende kwaliteit beschikbaar is, dan wordt de ontwikkeling van nieuw materiaal gesubsidieerd.

Sleutelrol voor vakcommunity's

Vakcommunity's hebben een sleutelrol bij het effectief delen en hergebruiken van leer materialen. Deze stimuleringsregeling wil vakcommunity's helpen om een duurzame manier van samenwerken te organiseren. De toekomstvastheid van de samenwerking tussen de vakdocenten dient in het projectvoorstel overtuigend aannemelijk gemaakt te worden.

Kwaliteit

Bij het delen en hergebruik van open leer materiaal is de kwaliteit van het materiaal van groot belang. Een belangrijk onderdeel van het projectvoorstel

moet daarom het gezamenlijk vaststellen van de criteria zijn om relevantie en kwaliteit van de materialen te beoordelen. Daarnaast moet er voldoende aandacht zijn voor kwaliteitsborging, onderhoud en doorontwikkeling van de materialen gedurende en na afloop van het project.

Cultuurverandering binnen de onderwijsinstelling

Delen en hergebruik van bestaande materialen vraagt om een cultuurverandering binnen de onderwijsinstelling en bij docenten. Bij zo'n proces zijn diverse deskundigen betrokken, zoals bibliotheekmedewerkers, onderwijskundigen en de curriculumcommissie. En van de docent vraagt het om een andere invulling van zijn of haar professie - van contentontwikkelaar naar samenwerkende kennismakelaar. In het projectvoorstel moet daarom voldoende aandacht zijn voor de veranderende rollen, professionalisering en facilitering van de docent.

Subsidiebedrag en matching

Voor de pijler Open leermaterialen is in deze subsidieronde een bedrag van 550.000 euro beschikbaar. Elk project kan maximaal 175.000 euro subsidie aanvragen. De subsidie dient door het project te worden gematcht met minimaal het aangevraagde subsidiebedrag aan eigen middelen.

Looptijd

De looptijd van de projecten bedraagt minimaal 12 en maximaal 24 maanden. Projectindieners zijn vrij om een startdatum te kiezen die ligt tussen 1 mei en 1 september 2018.

Beoordelingsprocedure en subsidiebesluit

Over de beslissing voor subsidieverlening wint de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap advies in bij SURF. SURF legt de projectvoorstellen voor aan een commissie onder verantwoordelijkheid van de Wetenschappelijk Technische Raad van SURF (WTR, www.surf.nl/wtr). Deze commissie toetst de voorstellen aan de beoordelingscriteria.

Beoordelingscriteria

De beoordeling van de projectvoorstellen vindt plaats aan de hand van criteria die betrekking hebben op vier beoordelingselementen:

1. doel en doelgroep
2. beoogd resultaat en impact op het reguliere geaccrediteerde onderwijs van de betreffende instellingen
3. plan van aanpak
4. planning, begroting en organisatie

Het overzicht van alle criteria en het bijbehorende puntenaantal dat behaald kan worden is te vinden in het beoordelingsdocument voor projectvoorstellen op www.surf.nl/stimuleringsregeling/open-leermaterialen.

De elementen worden gewogen en gescoord op een 10-puntsschaal. Op elk van de vier elementen moeten minimaal 6 volle punten gescoord worden om voor subsidie in aanmerking te komen. Dat betekent dat een beoordeling die gemiddeld bijvoorbeeld 5,5 punten krijgt, niet voldoet aan de minimumeis. In totaal kan een aanvraag maximaal 4 x 10 punten behalen.

Leo Plugge – secretaris van Wetenschappelijk Technische Raad

“Docenten kunnen gezamenlijk collecties leermaterialen onderhouden en in de toekomst blijven (her)gebruiken door zich te organiseren rondom een vak. Voor deze stimuleringsregeling gaat onze voorkeur uit naar initiatieven met zo veel mogelijk instellingen, zodat er massa kan worden gemaakt en de te verwachten impact groot is. Versplintering van menskracht en middelen moet worden vermeden. Hier is een bundeling van krachten vereist die ook na de projectperiode wordt voortgezet. Voorop staat de toekomstvastheid van de bestaande of nieuwe samenwerking ten behoeve van onderhoud en hergebruik van het materiaal.”

Gesprekken

De beoordelingscommissie maakt een voorselectie uit de projectvoorstellen en nodigt de indieners van de 8 hoogst scorende projectvoorstellen uit voor een toelichtend gesprek met de commissie. Deze gesprekken vinden plaats op 31 januari, 1 en 2 februari 2018.

Besluit

De subsidieaanvragers ontvangen een conceptadvies van de Wetenschappelijk Technische Raad (WTR) en krijgen de gelegenheid om het conceptadvies op feitelijke onjuistheden en omissies te controleren voordat dit advies definitief wordt vastgesteld. De Wetenschappelijk Technische Raad legt zijn advies voor aan de minister.

De minister beslist uiterlijk 1 mei 2018 over de subsidieverlening op basis van het advies van de WTR. De onderwijsinstellingen van wie de subsidieaanvraag is goedgekeurd, ontvangen een subsidiebeschikking van het ministerie van OCW.

Rol SURF: begeleiding, kennisdeling en -uitwisseling

SURF begeleidt de projecten en faciliteert kennisuitwisseling tussen de deelnemende projecten. SURF ondersteunt ook het vastleggen en ordenen van de opgedane kennis uit de experimenten en stelt deze beschikbaar voor het Nederlandse onderwijs. De projectleiders leveren een bijdrage van maximaal vier werkdagen aan door SURF georganiseerde activiteiten, bijvoorbeeld SURFacademy-bijeenkomsten.

Subsidiebetaling en verantwoording

De subsidie-uitkering vindt plaats per kwartaal. Projecten leveren eenmalig een beknopte tussenrapportage in bij SURF, ter voorbereiding op een voortgangsgesprek met SURF. De instellingen die subsidie ontvangen, nemen de financiële verantwoording van de subsidie op in hun jaarverslag en leveren een prestatieverklaring en een eindrapportage in.

INDIENEN PROJECTVOORSTEL EN DEADLINE

De aanvraag bevat een activiteitenplan, een begroting (uitgesplitst naar deelnemende instelling) en letters of intent, ondertekend door een CvB-lid van de deelnemende instellingen.

De volledige aanvraag, inclusief ondertekende letters of intent, moet uiterlijk op **15 december 2017 om 12.00 uur** zijn ingediend via www.dus-i.nl/.

Alle benodigde documenten zijn vanaf 1 september 2017 te vinden op www.dus-i.nl/.

Nadere informatie zijn beschikbaar op www.surf.nl/stimuleringsregeling/open-leermaterialen.

BIJEENKOMSTEN TER VOORBEREIDING OP DE SUBSIDIEAANVRAAG

SURF biedt instellingen drie bijeenkomsten aan om hen te ondersteunen bij het voorbereiden van hun subsidieaanvraag: een seminar over het gebruik van open leermaterialen binnen vakcommunity's, een voorlichtingsbijeenkomst over de stimuleringsregeling en een tweedaagse workshop. Aanmelden voor deze bijeenkomsten kan via www.surf.nl/agenda.

Voorlichtingsbijeenkomst

18 september 2017, 13.00 – 15.00 uur

Tijdens de voorlichtingsbijeenkomst over de pijler Open leermaterialen van de stimuleringsregeling Open en online onderwijs, wordt achtergrondinformatie en toelichting gegeven op de regeling. Daarnaast is er ruimte voor het stellen van vragen. De bijeenkomst is ook via een livestream volgen.

Voorlichtingsbijeenkomst Open leermaterialen in vakcommunity's

21 september 2017, 10.00 – 14.30 uur

Hoe initieer je het delen, hergebruiken en/of ontwikkelen van open leermaterialen binnen je vakcommunity? Hoe kan je het delen van leermaterialen inzetten om je community een impuls te geven? Tijdens de bijeenkomst Open leermaterialen in vakcommunity's hoor je ervaringen van instellingsoverstijgende, domeinspecifieke samenwerkingsverbanden (vakcommunity's) uit het hoger onderwijs die open leer materiaal gebruiken, uitwisselen of maken. Daarnaast krijg je handvatten om zelf aan de slag te gaan.

Tweedaagse workshop ter voorbereiding op de subsidieaanvraag

SURF biedt instellingen twee workshops aan om hen te ondersteunen bij het voorbereiden van hun subsidieaanvraag. De workshop bestaat uit twee bijeenkomsten, die niet los van elkaar te volgen zijn.

Workshop deel I. 'Van idee naar plan'

13 oktober 2017, 10.00 – 16.00 uur

Heb je een (globaal) idee, maar heeft het nog uitwerking of aanscherping nodig? Of zou je het aan anderen willen voorleggen? Tijdens deel I van de workshop ga je aan de slag 'Van idee naar plan'. We staan stil bij vragen als: Wat is de essentie van je idee? Wat bereik je er mee? Wie heb je nodig? Waar kun je op aanhaken? Hoe vergroot je de betrokkenheid voor je idee binnen de instelling? Met wie zoek je al in een vroeg stadium afstemming? Wat is elders gedaan en wat kunnen we daarvan leren? En past je idee binnen de stimuleringsregeling? We gaan aan de slag met de Planmaker, een speciaal ontwikkelde tool. En er is volop ruimte om van anderen te leren én anderen te helpen. We betrekken ook de special interest groups die op dit terrein actief zijn (onder voorbehoud van beschikbaarheid). Na deze workshop heb je hierdoor een robuust en weldoordacht inhoudelijk plan in handen, alsook een strategie om het intern verder voor te bereiden.

Workshop deel II. 'Van plan naar projectvoorstel'

2 november 2017, 13.30 – 16.30 uur

In deel II van de workshop zetten we de volgende stap, ervan uitgaande dat er een goed doordacht (gedragen) plan is. Hoe kom je vervolgens tot een overtuigend en volledig projectvoorstel, dat meteen een goede basis vormt voor uitvoering van je plan? Als instrument pakken we deze keer het aanvraagjabloon van de stimuleringsregeling erbij. Je werkt alvast onderdelen van je projectvoorstel uit en krijgt instant feedback van mede-deelnemers en de workshopleiders. Na deze workshop is de basis van je projectvoorstel gereed.

Planning

Datum	Activiteit	Opmerking
18 september 2017 13.00 – 15.00 uur bij SURF in Utrecht	Voorlichtingsbijeenkomst over stimuleringsregeling, pijler Open leermaterialen	Aanmelden via www.surf.nl/agenda De bijeenkomst is ook online te volgen via www.surf.nl/livestream
21 september 2017 10.00 – 14.30 uur bij SURF in Utrecht	Seminar Open leermaterialen in vakcommunity's	Aanmelden via www.surf.nl/agenda
13 oktober 2017 10.00 – 16.00 uur bij SURF in Utrecht	Tweedaagse workshop ter voorbereiding op de subsidieaanvraag: Deel I. 'Van idee naar plan'	Aanmelden via www.surf.nl/agenda
2 november 2017 13.30 – 16.30 uur bij SURF in Utrecht	Deel II. 'Van plan naar projectvoorstel'	
15 december 2017 12.00 uur	Deadline indienen projectvoorstellen	Indienen via https://dus-i.nl/
23 januari 2018	Bericht aan indieners over voorselectie en planning gesprekken	Projectindieners krijgen per e-mail bericht
31 jan, 1 en 2 februari 2018	Gesprekken WTR- beoordelingscommissie met de indieners van 8 best beoordeelde schriftelijke voorstellen	Projectindieners lichten hun voorstel toe
5 maart 2018 (o.v.b.)	Conceptadvies WTR naar projectindieners	Projectindieners ontvangen het conceptadvies per e-mail
7 maart 2018 (o.v.b.)	Deadline eventuele reacties op conceptadvies	Projectindieners sturen een reactie over eventuele feitelijke onjuistheden per e-mail
1 mei 2018	Besluit subsidiëring door minister van OCW	Projectindieners ontvangen schriftelijke beschikking van OCW
18 mei 2018	Startbijeenkomst projectleiders	Begeleiding van projectleiders door SURF
Tussen 1 mei en 1 september 2018	Start van de projecten	

Meer informatie

Verdere informatie is te vinden op www.surf.nl/stimuleringsregeling/open-leermaterialen

- achtergronddocumenten, beoordelingskader en de samenstelling van de beoordelingscommissie
- een overzicht van de toegekende projecten uit de drie tranches van de vorige stimuleringsregeling Open en online onderwijs.
- reeds verschenen publicaties over open leermaterialen: www.surf.nl/open-leermaterialen

Meer informatie over de andere pijler is te vinden op www.surf.nl/stimuleringsregeling/online-onderwijs

Contact

Heb je na het lezen van deze flyer en de website nog vragen?
Neem dan contact op met SURF via onderwijsinnovatie@surf.nl

Colofon

SURFnet

Vormgeving

Vrije Stijl, Utrecht

Foto cover

[Flickr \(wocintechchat.com\)](#)

onderwijsinnovatie@surf.nl

www.surf.nl/onderwijsinnovatie

Juni 2017

Beschikbaar onder de licentie
Creative Commons Naamvermelding 4.0 internationaal.
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.nl>

